

Koe on kaksiosainen. Osassa I on kuusi 20 pisteen tehtävää ja osassa II kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään 5 tehtävään. Näistä tehtävistä enintään 2 saa olla osasta II. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat 2:een II-osan tehtävään.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.

OSA I 20 p. tehtävät. Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Tasavallan presidentin valinta (ei aineistoa)
2. Kiista työehtosopimuksista (ei aineistoa)
3. Euroopan unionin parlamentin valinta ja tehtävät (ei aineistoa)
4. Sosiaalinen media vaikutuskanavana (aineistona tekstikatkelma)
5. Riita-asian käsittely oikeudessa (ei aineistoa)
6. Erilaiset yritysmuodot (ei aineistoa)

OSA II 30 p. tehtävät. Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Euroopan unionin yhteisvaluutta euro ja rahapolitiikka (aineistona videokatkelma ja kaksi tekstikatkelmaa)
8. Suomen maahanmuutto ja maastamuutto (aineistona kaksi tilastollista kuviota)
9. Kunnan väestön ikärakenne ja kuntatalous (aineistona tilastollinen taulukko)

OSA I Vastaa 3–5 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään 5:een.

1. Tasavallan presidentin valinta (20 p.)

Miten perustuslain mukaan Suomen tasavallan presidentti valitaan?

2. Kiista työehtosopimuksista (20 p.)

Työmarkkinajärjestöt ja poliittiset päättäjät ovat viime vuosina keskustelleet paljon siitä, miten työehtojen määräytymisestä tulisi sopia. Työntekijäjärjestöt ovat katsoneet, että työehdoista tulee sopia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kesken niin, että työehdot sovitaan tietyn alan kaikkia työpaikkoja sitovasti.

Työnantajajärjestöt taas ovat pitäneet tärkeänä, että palkoista ja työehdoista sovitaan paljolti paikallisesti ja niistä voidaan joustaa työpaikkakohtaisesti tilanteen niin vaatiessa.

Selitä, miksi työntekijäjärjestöt ja työnantajajärjestöt ajavat eri vaihtoehtoja, ja pohdi, mitä etuja ja heikkouksia vaihtoehdoilla on kansantalouden kannalta.

3. Euroopan unionin parlamentin valinta ja tehtävät (20 p.)

a. Miten Euroopan unionin parlamentti valitaan? (8 p.)

b. Mitkä ovat Euroopan unionin parlamentin keskeiset tehtävät? (12 p.)

4. Sosiaalinen media vaikutuskanavana (20 p.)

Aineisto: 4.1 Tekstikatkelma: Leevi Launonen, Some suoltaa sivistymättömyyttä

Sanankäytön suhteen elämme masentavia aikoja. Sosiaalinen media, joka tarjoaa hienoja välineitä joustavaan ja nopeaan vuorovaikutukseen etäisyyksistä välittämättä ja mahdollistaa ihmisten demokraattisen osallistumisen, on käytännössä rapauttanut sivistyneen sanankäytön.

Verkkomedioiden uutisia voi nykyisin kommentoida, ja siihen jopa yllytetään. Niinpä ihmiset ovat innostuneet ottamaan kantaa myös asioihin, joista he eivät ymmärrä mitään – sanojahan on kiva heitellä verkkoon. Somessa ei tarvitse olla asiantuntemusta, jotta voi osallistua keskusteluihin ja ottaa kantaa. Tällainen turha puhe hämärtää todellista asiantuntemusta. Ja oikeita asiantuntijoita somessa tapaa hyvin harvoin.

Some on tehnyt näkyväksi ihmisten lapsellisuuden, itsekeskeisyyden ja epä-älyllisen turhanpuhumisen. Hämmästyttävää somessa on se, että monet aikuiset ihmiset muuttuvat sen myötä henkisesti murrosikäisiksi. Omasta itsestä tuodaan esiin asioita ikään kuin koko maailma olisi kiinnostunut juuri minun arjestani, ajatuksistani ja tapahtumistani. Arviointikyky hämärtyy. Maailmaan suolletaan sanoja, jotka eivät voisi vähempää kiinnostaa.

Verkkokeskusteluissa tunneilyn puute tiivistyy usein myös aggressioksi toisen esittämää erilaista mielipidettä kohtaan. Tuntuu hyvältä lyödä lujaa nimimerkin suojasta ja osoittaa sanoilla keskustelukumppanin halveksuntaa.

Lähde: Leevi Launonen, Some suoltaa sivistymättömyyttä; blogiteksti 14.1.2015. www.seurakuntalainen.fi. Luettu 20.1.2016.

a. Miten sosiaalinen media on muuttanut mediakenttää? (10 p.)

b. Tekstissä (aineisto 4.1) pohditaan sosiaalista mediaa vaikutuskanavana. Arvioi blogitekstiä hyödyntäen sosiaalisen median vaikutusta yhteiskunnalliseen keskusteluun. (10 p.)

5. Riita-asian käsittely oikeudessa (20 p.)

Miten riita-asian oikeuskäsittely etenee?

6. Erilaiset yritysmuodot (20 p.)

Määrittele lyhyesti seuraavat yritysmuodot ja anna perusteltuja esimerkkejä kuhunkin yritysmuotoon soveltuvasta yritystoiminnasta.

a. toiminimi (4 p.)

b. avoin yhtiö (4 p.)

c. kommandiittiyhtiö (4 p.)

d. osakeyhtiö (4 p.)

e. osuuskunta (4 p.)

OSA II Vastaa 0–2 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään 5:een.

7. Euroopan unionin yhteisvaluutta euro ja rahapolitiikka (30 p.)

Hyödynnä Euroopan unionin rahapolitiikkaan ja yhteisvaluutta euroon liittyviä aineistoja (aineistot 7.1, 7.2 ja 7.3) seuraavissa tehtävissä.

Aineisto:

7.1 Videokatkelmä: Oppositiojohtaja Esko Ahon ja pääministeri Paavo Lipposen väittely yhteiseen valuuttaan siirtymisestä

7.2 Tekstikatkelma: Helsingin Sanomat (Paul Krugman)

Amerikkalainen taloustieteilijä Paul Krugman on sitä mieltä, että Suomi pärjäisi nyt paremmin, jos ei kuuluisi euroalueeseen. — Hän sanoo ymmärtävänsä Suomen liittymisen euroon poliittisten ja historiallisten syiden takia, mutta taloudellisesti se ei ole ollut järkevää. Krugman viittaa Ruotsiin, joka on ainakin toistaiseksi selvinnyt hyvin finanssikriisistä muun muassa joustavan valuutan ansiosta. Ruotsin lisäksi pohjoismaista hyvin on pärjännyt Norja, kun Suomi ja Tanska ovat kompuroineet.

Lähde: Helsingin Sanomat 10.1.2014

7.3 Tekstikatkelma: Helsingin Sanomat (Juhana Vartiainen)

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ylijohtaja Juhana Vartiainen suhtautuu kriittisesti Krugmanin kommentteihin. — Vartiainen kuitenkin huomauttaa, että kaikki Ruotsia ja Sveitsiä myöten kärsivät siitä, että euron ongelmat ovat pidentäneet maailmanlaajuisen talouskriisin kestoja. Euron kriisi taas on kärjistynyt erityisesti eteläisten jäsenmaiden talousongelmien vuoksi.

Vartiainen sanoo, että Suomi on hyötynyt finanssikriisin aikana matalasta korosta, joka on sopinut Suomenkin suhdannetilanteeseen.

Lähde: Helsingin Sanomat 10.1.2014

a. Pohdi, millaisia ”poliittisia ja historiallisia syitä” Suomella oli liittyä euroon. (6 p.)

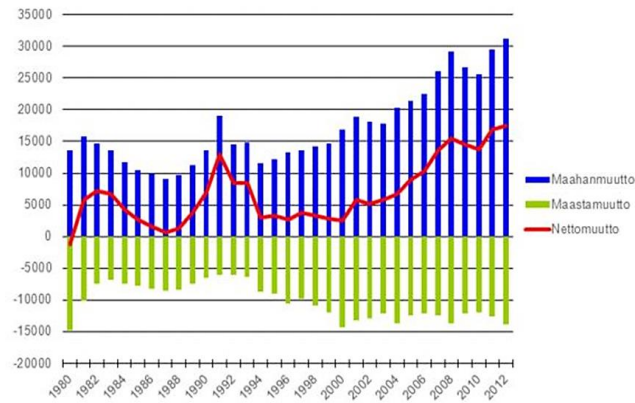
b. Vertaile videokatkelmassa (aineisto 7.1) ja teksteissä (aineistot 7.2 ja 7.3) esiteltyjä käsityksiä euron taloudellisista hyödyistä ja haitoista Suomelle sekä tarkastele esitettyjen käsitysten perusteita. (12 p.)

c. Erään tulkinnan mukaan euroalueen taloudellisessa kriisissä on pohjimmiltaan kyse siitä, että euromailla on yhteinen rahapolitiikka mutta ei yhteistä finanssipolitiikkaa. Arvioi perustellen tätä käsitystä. (12 p.)

8. Suomen maahanmuutto ja maastamuutto (30 p.)

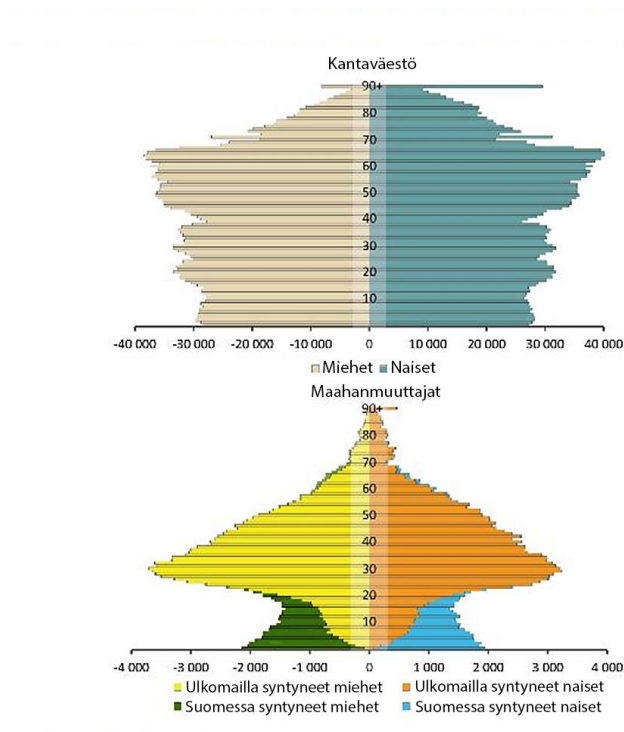
Tarkastele Suomen maahanmuuttoa ja maastamuuttoa kuvaavia tilastollisia kuvioita (aineistot 8.1 ja 8.2) ja tee seuraavat tehtävät.

8.1 Tilastollinen kuvio: Maastamuutto, maahanmuutto sekä nettomuutto Suomessa 1980–2012

Lähde: Tilastokeskus, Väestötilastot

8.2 Tilastollinen kuvio: Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten ikäjakauma 2012

Lähde: Tilastokeskus/Väestötilastot. Suomessa vakituisesti asuva väestö syntyperän mukaan.

- a. Tarkastele kuvion (aineisto 8.1) perusteella muuttoliikkeen kehittymistä vuosina 1980–2012. Selitä, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet kehitykseen. (8 p.)
- b. Vertaile kuvion (aineisto 8.2) pohjalta kantaväestön ja maahanmuuttajaväestön ikärakennetta ja pohdi syitä ikärakenteen eroihin. (10 p.)
- c. Erittele maahanmuuton seurauksia ja esitä perusteltu arvio maahanmuuton vaikutuksista Suomessa. (12 p.)

9. Kunnan väestön ikärakenne ja kuntatalous (30 p.)

Hyödynnä taulukkoa (aineisto 9.1), joka sisältää tilastotietoja eräistä Suomen kunnista (A–D) sekä koko maasta vuosilta 2011–2013.

9.1 Tilastollinen taulukko: Kuntien avainluvut

9.1 Tilastollinen taulukko: Kuntien avainluvut

	A	B	C	D	Koko maa
Väkiluvun muutos, % 2012–2013	2,1	1,1	−1,5	−0,6	0,5
0–14-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2013	18,3	22,5	9,7	13,9	16,4
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä, % 31.12.2013	20,7	13,6	31,3	26,2	19,4
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	0,3	2,1	17,2	24,4	3,4
Jalostuksen työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	5,9	25,0	10,1	15,6	21,6
Palvelujen työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	90,7	71,2	71,3	57,6	73,8
Työttömyysaste, % 31.12.2012	4,7	4,9	17,6	4,2	10,7
Asuinkunnassaan työssäkäyvien osuus työllisestä työvoimasta, % 31.12.2011	20,4	36,0	65,1	66,2	67,0

Lähde: Kuntien avainluvut. Tilastokeskus. www.stat.fi

- a. Taulukossa (aineisto 9.1) esiintyy käsite työttömyysaste. Miten työttömyysaste lasketaan? (2 p.)
- b. Pohdi, minkälaiset syyt vaikuttavat siihen, että asuinkunnassaan työssäkäyvien osuus kunnan työllisestä työvoimasta vaihtelee kunnittain. (4 p.)
- c. Vertaile taulukon (aineisto 9.1) kuntien väestön ikärakennetta ja erittele ikärakenteen etuja ja haittoja kussakin kunnassa. (8 p.)
- d. Esitä taulukon (aineisto 9.1) pohjalta perusteltu kehityssuunnitelma kyseisten kuntien päättäjille. Millaisia toimenpiteitä suosittelet? (16 p.)

Tarkista, että vastasit oikeaan määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA

STUDENTEXAMENSNÄMNDEN